

Sygn. akt III AUa 59/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Urszula Iwanowska SSA Romana Mrotek (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 7 października 2014 r. w Szczecinie

sprawy D. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o emeryturę

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 26 listopada 2013 r. sygn. akt IV U 2189/13

oddala apelację.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska

Sygn. akt III AUa 59/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. decyzją z dnia 5 sierpnia 2013r. odmówił ubezpieczonemu D. S. przyznania prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy stwierdził, że ubezpieczony nie spełnia warunków koniecznych do uzyskania prawa do emerytury, gdyż na dzień 1 stycznia 1999r. udowodnił jedynie 7 lat 11 miesięcy i 19 dni, zamiast wymaganych 15 lat.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił, jako pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia w (...) w K. od 01.09.1968r. do 24.10.1972r., oraz w PP-H (...) w K. od 02.11.1982r. do 31.03.1998r., ponieważ w wystawionych

świadczeń wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 28.08.2003r. i z dnia 23.03.2001r. przez następcę prawnego (...) Fabryk (...) występują rozbieżności dotyczące stanowiska, na którym był zatrudniony ubezpieczony.

W świadectwie z dnia 28.08.2003r. wskazano, że ubezpieczony był zatrudniony w okresie od 01.09.1968r. do 24.10.1972r. na stanowisku stolarza, natomiast w drugim świadectwie z dnia 23.03.2001r. wystawionym na okres zatrudnienia od 02.11.1982r. do 31.03.1998r. podano stanowisko stolarza – modelarza. Dlatego w ocenie organu rentowego ubezpieczony nie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony D. S. złożył odwołanie od powyższej decyzji wnosząc o uznanie spornych okresów tj. od 01.09.1968r. do 24.10.1972r. i od 02.11.1982r. do 31.03.1998r. do okresu pracy w szczególnych warunkach i o przyznanie prawa do emerytury.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2013r. Sąd Okręgowy w Koszalinie oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że w dniu 1 sierpnia 2013r. ubezpieczony D. S. urodzony (...) z zawodu stolarz złożył wniosek do organu rentowego w sprawie przyznania prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Ubezpieczony osiągnął wiek 60 lat w dniu (...), na dzień 1 stycznia 1999r. legitymował się stażem składkowym i nieskładkowym w wymiarze 30 lat, 3 miesięcy i 8 dni. Nie przystąpił również do otwartego funduszu emerytalnego. Udokumentował 7 letni, 11 miesięczny i 19 dniowy okres pracy w szczególnych warunkach od 12 listopada 1974r. do 31 października 1982r. w (...) w K. na stanowisku galwanizera.

Ubezpieczony w okresie od 2 września 1968r. do 30 czerwca 1971r. odbywał naukę zawodu stolarza w (...) Fabrykach (...).

Po ukończeniu nauki zawodu ubezpieczony został przyjęty z dniem 1 lipca 1971r. na wstępny staż pracy w zawodzie stolarza meblowego do S. Fabryk (...), Zakładu w K., a z dniem 1 marca 1972r. został zatrudniony na stanowisku stolarza meblowego. W/w Zakładzie ubezpieczony pracował na tym stanowisku do 24 października 1972r.

W okresie od 25 października 1972r. do 18 października 1974r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową.

Od 12 listopada 1974r. do 31 października 1982r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) Produkcyjnym Centrum Półprzewodników Zakładzie (...) w K. na stanowisku galwanizera.

Od dnia 2 listopada 1982r. do 31 marca 1998r. ubezpieczony był zatrudniony w (...) Fabrykach (...) w K. na stanowisku stolarza – modelarza.

Z dniem 1 grudnia 1997r. powierzono ubezpieczonemu stanowisko brygadzysty.

Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do treści art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 - tekst jednolity) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego, wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a i 50e i 184.

W myśl art. 184 ustęp 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 - tekst jednolity) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nie przystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

I tak ubezpieczonemu urodzonemu po dniu 31 grudnia 1948 roku, będącym pracownikiem, zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura na zasadach określonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku Nr 8 poz. 43 z zm.) . Stosownie do treści § 2 ustęp 1 rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w wyżej wymienionym rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Zgodnie z § 3 przywołanego rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia, zaś w myśl § 4 rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zdaniem Sądu Okręgowego bezspornym jest, że ubezpieczony ukończył 60 lat (...), legitymuje się co najmniej 25 letnim okresem składkowym i nieskładkowym, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Przedmiot sporu w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia czy ubezpieczony legitymuje się co najmniej 15 letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do treści § 2 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 1983.8.43 ze zm.) okresy pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uzasadniające prawo do otrzymywania uprzywilejowanego wcześniejszego świadczenia emerytalnego stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach wystawionych według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 wskazanego rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Sąd Okręgowy podkreślił, że ubezpieczony przedłożył jedynie świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach do wniosku o świadczenie przedemerytalne z dnia 28.08.2003r. na okoliczność zatrudnienia w S. Fabrykach (...) od 01.09.1968r. do 24.10.1972r. na stanowisku stolarza wystawione przez (...) S.A. w P. z dnia 28.08.2003r. na podstawie załącznika nr 2 Zarządzenia Nr 9 Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 1 lipca 1983r. i z dnia 23 marca 2001r. na okres zatrudnienia od 02.11.1982r. do 31 marca 1998r. na stanowisku stolarza – modelarza wydanego na podstawie wykazu Dziennika Urzędowego 1 działu VI poz. 7 pkt 2 stanowiącego załącznik do Zarządzenia Ministra Przemysłu Chemicznego i Lekkiego z dnia 6 sierpnia 1983r. w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu Przemysłu Chemicznego i Lekkiego.

Zdaniem Sądu Okręgowego sam fakt przedstawienia przez ubezpieczonego świadectwa pracy w szczególnych warunkach nie przesądza jeszcze o uznaniu wykonywanej pracy za pracę w warunkach szczególnych. Świadectwo pracy stanowi jedynie dokument prywatny w rozumieniu art.245 kpc, który jest dowodem tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Jak każdy dokument prywatny świadectwo pracy podlega ocenie sądu zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 kpc). Podobnie stwierdził Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 11 września 2012r. w sprawie III AUa 1706/11 w tezie 1 – „świadectwo pracy czy świadectwo

wykonywania pracy w szczególnych warunkach nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 § 1 i § 2 kpc, gdyż podmiot wydający świadectwo nie jest organem państwowym ani organem wykonującym zadania z zakresu administracji państwowej. Ponadto świadectwo pracy nie jest dokumentem abstrakcyjnym i w związku z tym musi znajdować oparcie w dokumentacji pracowniczej, a w konsekwencji może być przez tę dokumentację weryfikowane (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 19 kwietnia 2012 roku, III AUa 226/12 (sprawa dotyczy świadectwa wystawionego przez syndyka masy upadłości); wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 4 kwietnia 2012. roku, III AUa 249/12).

Po drugie, wyżej wymienione świadectwa pracy wymieniają wykazy resortowe, które wydawane są na podstawie §1 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą mieć charakter jedynie informacyjny i techniczno-porządkujący. Wykonywanie pracy na stanowisku określonym w zarządzeniu resortowym, której nie wymieniono w wykazie A stanowiącym załącznik do wyżej wymienionego rozporządzenia nie uprawnia do uzyskania emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej. Postanowieniem z dnia 22 marca 2012 roku w sprawie I UK 403/11 Sąd Najwyższy stwierdził w tezie I, że „źródłem prawa do emerytury za pracę w szczególnych warunkach jest ustawa z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS i rozporządzenie z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Nie jest nim natomiast zarządzenie resortowe, jako że nie stanowi źródła prawa (art. 87 Konstytucji). Wykazy resortowe wydane na podstawie § 1 ust. 2 i 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mają charakter informacyjny, techniczno - porządkujący, uściślający oraz mogą mieć znaczenie w sferze dowodowej, stanowiąc podstawę domniemania faktycznego". Prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym musi zostać ono wykazane w sposób niezbity i nie budzący jakichkolwiek wątpliwości.

Sąd Okręgowy wskazał, że w przedmiotowej sprawie zachowana została bogata dokumentacja pracownicza ubezpieczonego, z której wynika, że ubezpieczony w okresie od 2 września 1968r. do 30 czerwca 1971r. odbywał naukę zawodu w (...) Fabrykach (...) w zawodzie stolarza.

Okoliczność tę potwierdził sam ubezpieczony.

Okres nauki zawodu odbywanej przed dniem 1 stycznia 1975r. w ramach umowy zawartej na podstawie przepisów ustawy z 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy w warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy jest w rozumieniu prawa ubezpieczeń społecznych okresem zatrudnienia w ramach stosunku pracy. Nie jest to jednak wystarczające do uznania tych okresów za okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach w myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy podkreślił, że z dokumentów wytworzonych przez pracodawcę ubezpieczonego a zawartych w jego aktach osobowych jak również z zeznań świadka S. S. (2) jednoznacznie wynika, że ubezpieczony w pozostałych spornych okresach pracował na stanowiskach nieuznanych za pracę w szczególnych warunkach i niewymienionych w wykazie A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 17 stycznia 2012 roku sygn. akt II AUa 1482/11 stwierdził, że przy ustalaniu okresów zatrudnienia w pierwszej kolejności winny być uwzględniane dokumenty z przebiegu zatrudnienia, świadectwa pracy wystawione przez pracodawcę, umowy o pracę, angaże, legitymacje ubezpieczeniowe i inne dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia. Dopiero, gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. Sąd Okręgowy w Koszalinie w pełni akceptuje wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 stycznia 2012 roku.

Ponadto Sąd Okręgowy podkreślił, że źródłem prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach jest ustawa z 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jak i rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach.

Nie jest nim natomiast zarządzenie resortowe, jako, że nie stanowi źródła prawa – art. 87 Konstytucji.

W ocenie Sądu Okręgowego nie budzi wątpliwości fakt, że ubezpieczony w okresie całego okresu zatrudnienia w spornym okresie w (...) Fabrykach (...) w K. od 01.09.1968r. do 24.10.1972r. i od 02.11.1982r. do 31.03.1998r. w PP-H (...) nie wykonywał pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach, albowiem nie potwierdza to zarówno dokumentacja pracownicza jak również świadek S. S. (2).

Tym samym ubezpieczony nie udowodnił 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, a zatem nie spełnia wszystkich warunków wymienionych w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS upoważniających do przyznania emerytury.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł ubezpieczony. Zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

-naruszenie prawa materialnego poprzez błędną jego interpretację i zastosowanie, przy sprzeczności stanowiska Sądu z treścią przepisów zawartych w rozdziale 1, przepisy ogólne i załączniku wykaz A, dział VI pkt. 7 i 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., nr 8, poz. 43 ze zm.).

Ze strony ubezpieczonego wskazać należy przede wszystkim naruszenie §1 ust.1, ust.2, ust.3 pkt.3 i ust.4, w zw. z załącznikiem, wykaz A, dział VI pkt.7 i pkt.8, a nawet dział XIV prace różne pkt. 17 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., nr 8, poz. 43 ze zm.),

- niezgodność ze stanem faktycznym. Podstawą odwołania jest niezgodność decyzji ZUS z ustaleniami faktycznymi zawartymi w aktach ZUS i załączonych do akt tej sprawy, akt osobowych ubezpieczonego . Decyzja została wydana w wyniku błędu w ustaleniach faktycznych i ma miejsce naruszenie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., nr 153, poz. 1227), oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., nr 8, poz. 43 ze zm.),
- a także sprzeczność ustaleń Sądu w nawiązaniu do treści zebranego w sprawie stanu faktycznego materiału dowodowego i nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlega oddaleniu.

Istota sprawy sprowadza się do ustalenia, czy okresy pracy od 1.09.1968r. do 24.10.1972r. oraz od 2.11.1982r. do 31.03.1998r. mogą zostać uzane jako praca w szczególnych warunkach.

W kontekście tak przedstawionego zagadnienia należy wskazać, że prawo do wcześniejszej emerytury jest świadczeniem wyjątkowym, stanowiącym przywilej i zarazem odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy o o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Stąd też, do jego uzyskania wymagane jest spełnienie ściśle określonych przez prawo warunków.

W celu dokonania oceny stanu faktycznego w niniejszej sprawie w pierwszej kolejności należy odnieść się do art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z tym przepisem, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu niższego wieku emerytalnego (przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres

zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz posiadają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn. Warunkiem uzyskania emerytury wcześniejszej jest również nieprzystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenie wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na dochody budżetu państwa (art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

Dla oceny niniejszego stanu faktycznego, należy odnieść się również do art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z tym przepisem, wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których ubezpieczonym przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. W tym względzie ww. ustawa odsyła do przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983., Nr 8, poz. 43, zwane dalej: rozporządzenie). Przesłankę odpowiednio długiego okresu pracy w warunkach szczególnych zawiera § 4 ww. rozporządzenia. Stosownie do tego przepisu pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienionych w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: po pierwsze, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, a po drugie, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Z analizy ww. przepisów wynika, że praca w szczególnych warunkach to wyłącznie praca wykonywana w warunkach, pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia. W analizie charakteru pracy ubezpieczonego, z punktu widzenia uprawnień emerytalnych, decydujące znaczenie, ma możliwość jej zakwalifikowania, pod którąś z pozycji wspomnianego załącznika. W świetle art. 32 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pracami w szczególnych warunkach nie są bowiem wszelkie prace wykonywane w narażeniu na kontakt z niekorzystnymi dla zdrowia pracownika czynnikami, lecz jedynie takie, które zostały rodzajowo wymienione w tymże rozporządzeniu. Zatem, nawet wykonywanie pewnych czynności w trudnych dla organizmu warunkach, jeżeli nie można ich zakwalifikować pod jedną z pozycji z wykazu, uniemożliwia traktowania takiego zatrudnienia jako mającego znaczenie z punktu widzenia prawa do emerytury, o jakim mowa w art. 32 ustawy emerytalnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010 r., sygn. akt II UK 21/10, Lex nr 619638).

Należy zważyć, iż przepisy ww. rozporządzenia przesadzają, o tym, że prawo do wcześniejszej emerytury na podstawie jego przepisów mogą nabyć wyłącznie ubezpieczeni, którzy legitymują się okresem pracowniczego zatrudnienia w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Przy ustalaniu 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, nie uwzględnia się zatem okresu wykonywania działalności z zarobkowej na innej podstawie niż stosunek pracy.

W kontekście niniejszej sprawy nie można również pominąć, iż decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego, z punktu widzenia uprawnień emerytalnych, ma również możliwość jej zakwalifikowania pod którąś z pozycji wymienionych w wykazie A, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. wyroki Sądu Najwyższego z 20 października 2005 r., I UK 41/05, OSNP 2006 nr 19-20, poz. 306; z dnia 23 listopada 2004 r., I UK 15/04, OSNP 2005 Nr 11, poz. 161). Rozporządzenie wymienia enumeratywnie rodzaje wykonywanych prac, które uznawane są za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 Nr 21-22, poz. 325, wyrok Sądu Najwyższego z

dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 r. Nr 21-22, poz. 329, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 r., nr 5-6, poz. 75 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152).

Prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybką utratą zdolności do zarobkowania z uwagi na szczególne warunki pracy lub szczególny charakter pracy.

Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (wyroki SN: z dnia 8.06.2011 r., I UK 393/10, LEX nr: 950426; z dnia 22 lutego 2007r., I UK 258/06, OSNP 2008 Nr 5-6, poz. 81; z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 Nr 21-22, poz. 328; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07, Lex Nr 375653; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, Lex Nr 483283; z dnia 13 listopada 2008 r., II UK 88/08, niepubl; z dnia 5 maja 2009r., I UK 4/09, Lex Nr 509022). Sąd Apelacyjny nie kwestionuje, że wnioskodawca pracował w dość trudnych warunkach. Był narażony na hałas, kurz, zagrożenia związane z pracami przy urządzeniach tnących. Niemniej jednak do przyznania świadczenia, o które skarżący się ubiega, wykonywana przez niego przez co najmniej 15 lat praca musi być zakwalifikowana zgodnie z właściwymi przepisami. Wnioskodawca tego warunku nie spełnia.

Pracodawca wskazał, że ubezpieczony pracował jako stolarz oraz stolarz – modelarz. Tego rodzaju prace nie są wymienione ani w Dziale VI (praca w leśnictwie, przemyśle drzewnym lub papierniczym) ani w Dziale VIV (prace różne). W Dziale VI zawierającym prace wykonywane w leśnictwie, przemyśle drzewnym i papierniczym wymieniono:

1. Prace drwali
2. Prace przy zrywce i wywózce drewna z lasu
3. Obsługa urządzeń do mechanicznego rozdrabniania drewna (produkcja rębków)
4. Prace przy suchej destylacji drewna i węgla aktywnego
5. Impregnowanie drewna metodą dyfuzyjną i ręczną oraz wybielanie wikliny
6. Impregnowanie płyt pilśniowych bardzo twardych olejami z hartowaniem
7. Prace w klejowniach z użyciem klejów zawierających rozpuszczalniki organiczne
8. Politurowanie ręczne
9. Produkcja masy zapalczanej zawierającej fosfor, dwuchromian potasu, biel cynkową, siarkę oraz dwutlenek magnezu
10. Rozdrabnianie gliny i kaolinu do produkcji ołówków
11. Wyładowywanie dyfuzorów przy ekstrakcji garbników
12. Prace ładowczy pieców pirytowych, piecowych pirytu, aparatowych siarkowni
13. Roztworzenie surowców włóknistych metodą siarczanową i siarczynową w oddziałach warzelni
14. Wytwarzanie kwasów i ługów warzelnych

15. Wytwarzanie chemicznych środków bielących i bielenie mas włóknistych

16. Produkcja oleju talowego i węgla wapnia

17. Hydrotermiczna obróbka drewna.

Z kolei w Dziale XIV w punkcie 17 wymienione zostały prace – lakierowanie ręczne lub natryskowe nie zmechanizowane. Żadnych z wyżej wymienionych prac ubezpieczony nie wykonywał, a pracy stolarza czy też stolarza – modelarza rozporządzenie Rady Ministrów nie wymienia.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji na podstawie art. 385 kpc.

SSA Romana Mrotek SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska